

Főtitkári jelentés
a Magyar Bibliatársulat Alapítvány
Kuratóriuma és alapító egyházai számára
2023. december 5.

1. Általános megjegyzések

2023-ban az előző évekhez képest zavartalanul folytathattuk a MBTA munkáját. Fontos munkaágunkká vált az ökumenikus bibliafordítás folyamata, amelynek érdekében felvettük munkatársaink közé Molnár Krisztina Rita író, aki a fordítás ún. „stilisztája”. 2023 őszén sajnos meg kellett megválnunk régi munkatársunktól, a 2009 óta velünk dolgozó Göndöcz Miklóstól, a Paratext bibliai szöveggondozó program gazdájától és a honlapunk kezelőjétől. Munkáját részben a többi munkatárs között osztottuk szét, részben Zsengellér-Kek Edina vette át, akit félállásban vettünk fel. Az előző évhez képest tehát változatlan létszámú személyi állománnyal kezdtük meg az évet, de 2023 végén változó létszámmal, három teljes állású és három részmunkaidős munkatárssal folytatjuk a munkát.

2. A MBTA szöveggondozó-revíziós munkájáról

2.1. Ökumenikus bibliafordítás

2023-ban megkezdtük a próbafordítások munkálatait. Molnár Krisztina Rita stilszta Németh Áron és Pecsuk Ottó segítségével elvégezte a Ruth könyvének és Péter első levelének próbafordításait, ezekkel a katolikus munkatársak észrevételeire várunk, de közben tovább haladunk a szöveggel, elkészült már Márk evangéliumának az első szövegváltozata és a Bírák könyvének a szövegével is jól haladunk. Németh Áron így számolt be a munkálatokról a hírlevelünkben: „2017 őszén kezdte meg a munkáját az a bizottság, melyben protestáns és katolikus bibliatudósok hozzáfogtak egy felekezeti közti bibliafordítási projekt előkészítéséhez. Ilyen jellegű bibliafordítás magyar nyelven még nem született, ezért elsőként a legalapvetőbb elvi kérdéseket kellett tisztázni. A próbafordítás gyakorlati munkája 2023 decemberében kezdődött el egy szűkebb fordítói bizottsággal. A kiválasztott szövegeken – Ruth könyvén és Péter első levelén – a fordítás „nulladik” lépésében a projekt stilsztája, Molnár Krisztina Rita dolgozott, aki a RÚF 2014 és a Szent István Társulat Bibliája alapján – biblikus szakemberekkel konzultálva – elkészítette az első olvasatot. Ezt követően a protestáns-katolikus vegyesbizottságok filológiai és teológiai szempontok szerint formálták tovább a szövegeket. A próbafordítási folyamat reményeink szerint hamarosan végéhez ér, közben hasonló munkamódszerrel megkezdődött Márk evangéliumának és a Bírák könyvének fordítása is.”

2.2. Jelnyelvi bibliafordítás

A jelnyelvi bibliafordítás a tervek szerint halad, a 2023-ra tervezett és az UBS által jóváhagyott videók teljesen kész vannak. Az UBS által kijelölt szaklektor ellenőrzése is 2/3 részben befejeződött ezeken a videókon. Bácskai Károly teológiai konzultáns, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója a 2023. augusztus végén tartott szegedi nemzetközi biblikus konferencián bemutatta a jelnyelvi fordítás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseit, valamint eddigi tapasztalatait. Sajnálatos fejlemény ettől az évtől kezdődően, hogy a további finanszírozás kérdése még nyitott, mert az Amerikai Bibliatársulat 2024-től a „trauma healing” programok kivételével beszünteti a globális bibliafordítási programok támogatását, így a jelnyelvi fordításokét is. Részleteket még nem tudunk, de elképzelhető, hogy az eddigi támogatás a jövőben csökken vagy egészen elapad. Erre felkészülendő Bokros Andrea

projektvezetővel áttekintettük, milyen módon lehet a jelnyelvi fordítás tevékenységeit észszerűsíteni és ezáltal a költségeket csökkenteni. Ugyanakkor mind a MBTA, mind pedig a baptista egyház eltökélt a folytatás mellett. Szép alkalom volt 2023. március 26-án az az istentisztelet, amelyet a Wesselényi utcai baptista gyülekezetben tartottak, és amelyen a jelnyelvi fordítás háttérét adó és a fordítást folyamatosan „élőben” tesztelő „Köszikla” siket gyülekezet megalapításának 20. évfordulóját és egyben a jelnyelvi bibliafordítás megkezdését ünnepeltük.

3. A MBTA és a Kálvin Kiadó kiadói tevékenysége, bibliaterjesztése és a 2024-as kiadói terv

3.1. A Deuterokanonikus bibliai könyvek új kiadása.

Több mint két év után végre ebben az évben megjelent az 1998-as első kiadás revideált alapszöveggel és a Stuttgarti Biblia magyarázataival ellátott második kiadása. A Szent István Könyvhéten mutattuk be az olvasóknak.

3.2. Túlélőkészlet a Biblia olvasásához.

Ez a hiánypótló könyvünk már 2022 decemberében megjelent, de az intenzív bemutatást és népszerűsítést a 2023-as évre hagytuk. Húsvét előtt kezdtünk hozzá a könyvbemutatók sorozatához. Pécsen (<https://bibliatarsulat.hu/?p=7019>), Budapest (<https://bibliatarsulat.hu/?p=7130>) és Debrecenben (<https://bibliatarsulat.hu/?p=7049>) is bemutattuk a kiadványt, mindenütt a legfontosabb célcsoport, a fiatalok bevonásával.

3.3. Ami a Bibliából kimaradt (Uwe-Karsten Plisch könyve)

Ezzel a kiadványunkkal az „extrabiblikus” irodalom területére kalandoztunk. Az újszövetségi apokrifokról adunk közre egy nagyon informatív és jól használható kiadványt. D. Szezik Imre fordító és a szöveggondozó bizottság tagjai fontos és gondos munkát végeztek, és külön ki kell emelni Németh Áron főtítkárhelyettes kollégámnak a kiadványelőkészítésben betöltött fontos szerepét. A 2023. szeptemberben megjelent kiadványnak egy jól sikerült könyvbemutatót is tartottunk 2023. október 1-jén a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, majd november 23-án Debrecenben, a Hittudományi Egyetem tudománynapi alkalmán is bemutatta Németh Áron.

3.4. Börtönmissziós szövegválogatás

Több éves késéssel 2023-ban megjelent a börtönmissziós szövegválogatásunk is, „Eljöttetek hozzám” címmel. A kiadvány támogatását egy korábbi adománygyűjtő akciónk tette lehetővé, amelynek 1000 ingyenes példányát Gáncs Péter elnök úr adta át Tökölön az ökumenikus börtönlelkészi munkaközösségnek. Reményeink szerint a kiadványt jól hasznosíthatják majd a börtönlelkészek, akik a szerkesztés folyamatában is segítségünkre voltak. A szövegválogatás a Kálvin Kiadó kiadványaként az olvasóközönség számára is elérhető, és ha szükséges, az 1000 ingyenes példányon felül a bibliatarsulat további mennyiséggel is segíteni tudja a börtönmissziót.

3.5. Scripture Donation Program

A Koreai Bibliatarsulat „Scripture donation program”-ja ebben az évben támogatott minket, és a legutóbbi értesüléseink szerint ez 2024-ben is folytatódni fog (ennek vélhetően köze van ahhoz, hogy Magyarország szomszédjában még zajlik az ukrajnai háború). E program jegyében mintegy 20.000 dollár értékű Biblia érkezett a Kálvin Kiadóhoz, amelynek terjesztéséből a royalty-n keresztül a MBTA egyéb programjai is támogatást kapnak. Ezen a helyen is köszönetet kell mondanunk koreai testvéreink önzetlen segítségéért.

3.6. A szakmai továbbképzések

E helyütt meg kell említenem, hogy Galsi Árpád igazgató úr részt vett az UBS „European Publishing Group” csoportjának portugáliai workshopján, ahol a kiadási tevékenységet végző bibliatársulatok osztották meg egymással tapasztalataikat. Igazgató úr beszámolójából idézek: „A Bibliatársulatok Világszövetsége (UBS) európai, kiadással is foglalkozó bibliatársulatai csoportjának (EPG) a koronavírus-járvány óta szünetelő éves találkozóit idén folytatódottak, amelyen én is újra részt vettem a Magyar Bibliatársulat részéről. A találkozót Lisszabonban tartottuk 2023. május 8–10. között, 20 fő részvételével (Brit, Német, Holland, Francia, Finn, Norvég, Portugál, Spanyol, Görög, Libanoni, Lengyel, Cseh, Észt, Lett, Litván BT + UBS GMT). Ez a találkozó lehetőséget ad a meglevő kapcsolatok erősítésére, új kapcsolatok kialakítására, a tapasztalatcserére, valamint a különböző elkészült vagy tervezett kiadványok megosztására. Én A Könyvek, illetve a Túlélőkészlet a Biblia olvasásához című kiadványainkat vittem magammal. Egyes bibliatársulatoktól (leginkább a holland, német, brit, francia BT-től) kiadványok átvételét lehet majd fontolóra venni saját kiadói programunk szempontjából. Szó volt az együttműködés, kapcsolattartás, megosztás erősítésének lehetséges formáiról, illetve a radikálisan emelkedő nyomdaköltségek okozta problémákról is.”

4. A MBTA 2023-as programjairól

4.1. Bibliaismereti versenyek. Ebben az évben két bibliaismereti versenyt/játékot szerveztünk.

A 16. online bibliaismereti játék témája „A megjövendőlt Messiás” volt, amelynek keretében az őszövetségi próféciaakra hívtuk fel a fiatal játékosok figyelmét. A játék öt héten át tartott, 2023. április 24–május 29. között, és pünkösdhétfőn zárult. A játékban 213 egyéni- és csapatregisztráció történt, ami összesen 318 résztvevőt jelentett. A 17. online bibliaismereti játékunk október 9-én kezdődött, témája „Kincskeresés a Biblia földjén” címmel a Biblia és a régészet kapcsolata volt. A verseny november 12-én zárult. Ezúttal 224 regisztráció, azaz 352 fő jelentkezett, vagyis népszerűségben meghaladta a tavaszi versenyünket.

4.2. Honlapfejlesztés.

Ezen a területen is előre léptünk, és az új bibliatársulati honlap hamarosan tesztelhető állapotban lesz. A fejlesztés az UBS technikai segítségével zajlik.

4.3. Ukrán háború és menekültválság – UBS összefogás

Az ukrán háború több mint másfél éve tart, és nem látszik a megoldás, semmilyen szinten. A bibliatársulatok közössége a kezdetektől fogva igyekezett Isten ígétével szolgálni a bajban lévőknek és azoknak, akik elmenekültek a háború elől. Az ukrán nyelvű kiadványok első rendelése lassan elfogyott tavaszra (az ukrán-magyar János evangéliumból 2000-et rendeltünk, a „Segítség a bajban” című válogatásból 1000-et, az Ukrán Újszövetségből 200-at, a „Vigasztaló szava” című válogatásból 1000-et, az Ukrán Képes gyermekbibliából 200-at), és szükségessé vált az újra nyomtatásuk. A Lengyel Bibliatársulattól rendeltünk újra könyveket, amelyek kora őszre megérkeztek. A Kárpátaljai Református Egyházkerület jelentősebb mennyiségű könyvet kért, elsősorban a kétnyelvű Újszövetséget, amely már elfogyott, és amelyet újra meg kell rendelnünk Koreából.

2023. január 9-én meglátogattunk bennünket az Ukrán Bibliatársulat egyik vezetője, Anatoly Raychynets, aki megköszönte a 2022 végén elküldött áramfejlesztő generátorokat és a különféle támogatásokat, amelyekkel a menekülteket, illetve az ottani bibliatársulatot igyekeztünk segíteni.

Kifejeztem szolidaritásunkat, és ígéretet tettem neki, hogy erőnkhez mérten a továbbiakban is mellettük állunk.

4.4. Bibliaosztásaink.

A középiskolás bibliaosztások ebben az évben is tovább folyhattak, immár az Ausztráliai Bibliatársulati támogatása nélkül. A határon inneni református középiskolákban összesen 5.110.000 Ft (2044 db Biblia), a határontúli középiskolákban 1.269.500 Ft (645 db Biblia) értékben osztottunk Bibliát. Az evangélikus iskolákba 1.400.000 Ft (560 db Biblia) értékben került Biblia, ez egészült még ki a Pütkösdi Egyháznak adott 133 db Bibliával (kb. 200.000 forint értékben).

4.5. 2024 az „Élő Ige” éve lesz a református egyházban- előkészületek.

Ennek megtervezéséhez korábban a MBTA részéről adtunk ötleteket a református egyháznak. Mi alapvetően a bibliaolvasás évében gondolkoztunk. A nyáron elfogadott koncepció egy kicsit más lett, mint amit mi elképzeltünk, de örömmel járulunk hozzá a megvalósításához. Terveink szerint az általunk megvalósított programok között lesz egy bibliai tematikájú podcast-sorozat, egy hordozható teremtsévédelmi kiállítás, amelyet általános és középiskolákba fogunk eljuttatni, egy bibliaolvasó program a Károli Egyetemen a „Könyvek” című kiadványunkra építve, valamint több kiadvány is, amelyeket a 2024-es kiadói terv részletez. Igyekszünk konzultációt kezdeményezni a református egyházban ennek a programnak a koordinálásával megbízott vezetővel, valamint a többi magyarországi bibliamissziós szervezettel (például Wycliff, Szentírásszövetség, VISZ, Gedeon Társaság stb.) arról, hogyan tudjuk a lehetőségeink szerint legjobban segíteni a tematikus év eseményeit.

4.6. A Bibliajárat facebook és instagram oldalunk

Igyekezünk 2023-ban a korábbiaknál is aktívabb közösségi médiás jelenlétet biztosítani a bibliamisszióknak. Ebben köszönet illeti Zsengellér-Kekk Edina, Hanula-Csordás Dóra munkatársainkat és Pecsuk Perenna önkéntesünket.

4.7. „Tarr Kálmán bibliamissziós kutatási pályázat”

Ebben az évben egyetlen pályamű érkezett be hozzánk, Horkay László debreceni református teológiai hallgató munkája „A Mózes első és második könyvében előforduló hapax legomenonok fordítása a 16. és 17. századi magyar bibliafordításokban” címmel. Az értékes pályamű témavezetője Németh Áron volt, és a kuratórium bírálatra felkért tagjai ajánlására a kuratóriumunk 100.000 forint díjazást ítél meg a pályázónak.

5. A MBTA 2023-as adománygyűjtő tevékenységéről

5.1. A börtönmisszió támogatása

2021. decemberi hírlevelünkben hirdettük meg akciónkat, amelynek a célja, hogy bibliai szövegválogatást készítsünk, amelyet ingyenesen juttathatunk el a börtönökbe: „Börtönben voltam és eljöttetek hozzám” címmel. A projekt kis késéssel, de megvalósult, erről számoltam be a 3.4. pontban.

5.2. A kárpátaljai egyházak és menekültek támogatása

2022. pütkösdjén indítottuk ebből a célból az adománygyűjtő akciónkat, amely 1,6M forint ösztámogatással zárult (ebből 170.000 forint volt az erre a célra átcsoportosított 1% szja-felajánlás).

Ezt az összeget a Kárpátaljai Református Egyház számára – kérésükre – elküldött ukrán és magyar nyelvű kiadványokkal fel is használtuk.

5.3. Hitoktató pedagógusok támogatása

2022. decemberében hirdettük meg erre a célra az adománygyűjtő akciónkat. Összesen közel 900 ezer forintnyi támogatás érkezett erre a felhívásra. Ebből 77 csomag hitoktatói irodalmat tudtunk szétosztani: a metodista egyházban 7, az unitáriusban 10, az evangélikusban 15, a baptistában 20 és a református egyházban 25 csomagot.

5.4.A Szíriai BT támogatása

2023. pünkösti hírlevelünkben a Szíriai Bibliatársulat számára gyűjtöttünk adományokat. Az így befolyt összeget, mintegy 3000 Eurót az UBS-en keresztül juttatjuk el a szíriai kollégáknak. A Szíriai Bibliatársulat vezetőjének beszámolóját karácsonyi hírlevelünkben megtaláljuk.

6. A Bibliatársulatok Világszövetsége (United Bible Societies)

Az utolsó United Bible Societies világgyűlés 2016-ban volt, az amerikai Philadelphiában. Azóta 2021-ben, a ghánai Accrában rendezték volna meg a következő világgyűlést, ez azonban a COVID világjárvány miatt elmaradt. Ebben az évben került sor végül a régen várt eseményre, de már nem Afrikában, hanem Hollandiában. Mintegy 390 küldött a világ 147 bibliatársulatából hat napig ülésezett Egmond aan Zee-ben, 2023. október 13-17 között. Ennek a világgyűlésnek a témája ez volt: Isten ígéje a világ megbékélése. A Magyar Bibliatársulatot Gáncs Péter elnök és Pecsuk Ottó főtitkár képviselte. A világgyűlés záródokumentuma a gyűlést megelőző és a helyszínen folytatott megbeszéléseken formálódott ki, és hét központi téma köré összpontosult: a bibliafordítás, a nyomtatott Biblia terjesztése, a Biblia népszerűsítése, a diaszpóra-közösségek szolgálata, a teremtésvédelem, a bibliamisszió fenntarthatósága és a digitalis átalakulás.

A világgyűlésen megerősítettük elkötelezettségünket az egyházak szolgálata mellett, és egyetértettünk abban, hogy a hatékony misszió csak úgy lehetséges, ha összekapcsolódik benne a bibliafordítás, a kiadás, a terjesztés és a Biblia üzenetének érthetővé tétele a legkülönbébb társadalmi kontextusban.

Újra elköteleztük magunkat amellett, hogy Jézus missziói parancsa értelmében (Mt 28,18-20) minden ember számára lehetővé kell tenni, hogy megismerje a Bibliából Isten életformáló szeretetét. Ezt az elköteleződést fejezi ki az “A Biblia mindenkié” jelmondat, amelyet továbbra is fontosnak és alkalmasnak tartottunk arra, hogy a globális bibliamisszióban kommunikáljuk, mi a prioritás a számunkra.

A bibliatársulatok 5-8 évente találkoznak ezeken a világgyűléseken. Ilyenkor bibliatársulati és egyházi vezetők, valamint a bibliatársulatok legfontosabb partnerei adnak hálát a globális bibliamisszió ügyéért, tanácskoznak az aktuális kihívásokról és terveket készítenek a jövőre nézve.

Bízom abban, hogy a MBTA Alapító Gyűlésének tagjai, tagegyházaink megbízott képviselői elfogadják jelentésemet és ezzel a MBTA 2023. évben végzett munkáját is.

Dr. Pecsuk Ottó

főtitkár

A MBTA főtitkár fontosabb bibliatársulati programjai 2023-ben:

2022. december 9. Hermeneutikai konferencia, KRE BTK
december 11. adventi bibliavasárnap Rákosfalván
december 13. Ökumenikus bibliafordítás megbeszélése
december 15. Wycliffe elnökségi ülés
2023. január 9. találkozó az Ukrán Bibliatársulat igazgatójával
január 19. UBS európai és közel-keleti főtitkártalálkozó (online)
január 22. Wycliffe Közgyűlés
március 7. online bibliavasárnapi előadás a budai református gyülekezetben
március 14. kuratóriumi ülés
március 25. Konferencia előadás a jezsuita Párbeszéd Házában
április 12. Wycliffe elnökségi ülés
április 17. könyvbemutató a Könyvfesztiválon
április 18-20. UBS Bible Engagement konferencia Portugáliában
április 28. kerekasztal beszélgetés a kistérségi polgári körben
május 2. könyvbemutató Debrecenben
május 3. Wycliffe elnökségi ülés
május 10. interjú Európa Rádió
május 16. Előadás, Határon túli magyarok konferenciája, Piliscsaba
május 17. Deuterokanonikus könyvek bemutatója a Szent István Könyvhéten
május 19. Előadás Törökszentmiklóson
május 22. előadás a KRE HTK-n
május 23. számvizsgáló bizottság ülése
május 24. MBTA Kuratóriumi ülés
május 25. Interjú Hatos Csatorna
május 31. Wycliffe elnökségi ülés
június 9. Interjú Duna TV
június 16. megbeszélés a Gedeon Társasággal
augusztus 29. Előadás a Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencián
szeptember 4. Biblia Projekt megbeszélés
szeptember 12. előadás a nyugdíjas református lelkészek munkaközösségében
szeptember 19. UBS zoom-konferencia a világgyűlésre előkészülve
szeptember 21-28. tanulmányút Edinburghban, találkozó a Skót Bibliatársulattal
október 1. Plisch-könyvbemutató a Könyvfesztiválon
október 12-18. világgyűlés Hollandiában
október 25. MBTA kuratóriumi ülés
október 29. reformációs ökumenikus szolgálat Maglódon
november 2-4. UBS regionális (Nyugat-Balkán és Közép-Európa) konferencia Skopjében
november 14. interjú a Sola Rádióban
november 23. Plisch-könyvbemutató Debrecenben